

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 30 (3582) ●

● ПЯТНІЦА, 28 ВЕРАСНЯ, 2018

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

Дзесяць гадзін “Сяброўскай бяседы”
Стар. 4

У белых строях — “Белая Русь”
Стар. 6

Дакрананне светлае гадоў
Стар. 8

БЕЛАРУСКІ МАЦЯРЫК

І сэрцам, і думамі

Нататкі з чарговай сустрэчы лідараў беларускай дыяспары ў Міністэрстве замежных спраў

Падарунак ад беларусаў Карэліі

Удзельнікі Кансультацыйнага савета за круглым сталом

Іван Ждановіч

Гэта было чацвёртае пасяджэнне Кансультацыйнага савета пры МЗС Беларусі па справах беларусаў замежжа. Збіраючыся 20 верасня зранку ў Круглую залу, госці-сябры Савета з 18 краін віталіся — па-свойску: многія ж ведаюць адзін другога з папярэдніх сустрэч. Бачылі-пазнавалі сябе, іншых актывістаў дыяспары таксама й на выставе фотопартрэтаў “Асобы беларусаў замежжа”, што адкрылася ў МЗС да падзеі. Нехта, праўда, заўважыў-пажартаваў: эх, кропля ў моры...

І сапраўды: каб партрэты ўсіх вядомых беларусаў замежжа размясціць, то й плошчаў Нацыянальнага мастацкага музея, што непадалёк ад

будынкаў МЗС, малавата будзе. Францыск Скарына, Сімяон Полацкі, Мікола Гусоўскі, Ігнацы Дамейка, Іван Фёдараў (першадрукар з роду Рагозаў, сам — з Вілейшчыны), Адам Міцкевіч, Тадэвуш Касцюшка, Міхал Клеафас Агінскі, Аляксандр Грын, Мікалай Пржвальскі, Адольф Янушкевіч, Валянціна Церашкова, Павел Сухі, Юры Алеша, Дзмітры Шастаковіч, Валянцін Капцюг... Па розных прычынах пра беларускасць некаторых з іх гаварыць у свой час не прынята было — але ж цяпер іншая пара. На пасяджэнні КС казалі пра два з паловай мільёны: столькі беларусаў, паводле некаторых дадзеных, рассяяна за межамі Бацькаўшчыны-Беларусі. Адбудоваючы неза-

лежнасць, яна не забывае дзяцей сваіх, хто, жывучы далёка, адчувае з ёй повязі, хто з ёй і сэрцам, і думамі. А велізарны мацярык беларускі, калі ўявіць сабе яго, жыве-ўмацоўваецца па-над часам, па-над межамі.

А не толькі ж кроў, як кажуць, вызначае тую беларускасць, але й менталітэт, справы беларусаў замежжа, скіраваныя да такой роду свайго, зямлі продкаў. Вітаючы гасцей з замежжа, прадстаўнікоў дзярж-устаноў Беларусі, грамадскіх суполак, што спрычыннюцца да спраў дыяспары, намеснік Міністра замежных спраў Андрэй Даклюнас падкрэсліў: супрацоўніцтва краіны з беларусамі замежжа — гэта не дзяжурны працэс. Беларусь надае асаблівае значэнне ўзаемадзейню

з дыяспарай і шчыра ўдзячна тым, хто захоўвае частку Бацькаўшчыны ў сваім сэрцы. Дыпламат нагадаў: дзейнасць МЗС, беларускіх дыспрадстаўніцтваў у замежжы скіраваная найбольш на пашырэнне, паглыбленне гандлёва-эканамічных кантактаў Беларусі са светам, а значыць і ўмацаванне эканамічнай бяспекі краіны. Падключацца да такой працы заклікаў і прадстаўнікоў дыяспары, асабліва ў Год малой радзімы. І разам з тым засяродзіў увагу: “Нам важна з вамі адладжваць шчырыя, чалавечыя кантакты, каб зносіліся мы не як інстытуты — найперш як жывыя асобы. Тады й стане магчымым цуд узаемаразумення, супольных карысных спраў, падтрымкі, цяплівасці”.

→ Стар. 3

НАШЫ!

Крылы адважных

Беларускія пілоты Аляксандр Цэнцер і Андрэй Барысевіч 15 верасня вярнуліся дадому з кругасветнага падарожжа на аднаматорным самалёце

Хто чытаў творы лётчыка-пісьменніка-рамантыка Экзюперы — той разумее: кожны раз, адрываючыся ад зямлі, лётчык трапляе ў зону рызыкі. Нават калі самалёт у яго — самы найсучасны. А тым больш рызыка вялікая, калі выбіраюцца для палёту такія звышдоўгія маршруты, як кругасветнае падарожжа. І тым не менш — людзі на такое ідуць.

Вось і нядаўна ў ганаровых спісах “прагматычных рамантыкаў”, хто абляцеў зямны шар на аднаматорным самалёце, з’явіліся прозвішчы двух беларускіх пілотаў. За чатыры тыдні гэта здзейснілі старшыня Беларускай федэрацыі авіяспорту Аляксандр Цэнцер і ягоны сябар Андрэй Барысевіч. Правялі яны ў паветры каля 145 гадзін. Іх самалёт Cessna 182T Skylane праляцеў над усёй Расіяй, а таксама ЗША. Беларусы любаваліся краявідамі Канады, перасеклі Атлантыку, пабачылі Грэнландыю і праз Германію ды Польшчу вярнуліся дадому. Крута! Малайцы!

Камандзір самалёта А. Цэнцер казаў журналістам, што “нічога падобнага ніхто ў Беларусі раней не рабіў. Можна смела сцвярджаць: гэта першы ў гісторыі Беларусі кругасветны пералёт на паветраным судне з беларускай рэгістрацыяй і беларускім экіпажам на борце”. Пілоты паказалі магчымасці айчыннай авіяцыі, што паспрыяе яе далейшаму развіццю.

Іван Іванаў

СУСТРЭЧЫ

Шляхі да зорак

Са студэнтамі біялагічнага факультэта Беларускага дзяржуніверсітэта сустрэкліся амерыканская астранаўтка Шэнан Люсід і расійскі касманаўт з беларускімі родавымі каранямі Антон Шкаплераў

Час — хуткаплынны, і ўжо стаў гісторыяй XXXI Міжнародны кангрэс удзельнікаў касмічных палётаў, што праходзіў сёлета ў верасні ў Мінску. Аднак у сочень беларускіх школьнікаў, студэнтаў засталіся добрыя ўспаміны, фотаздымкі з аўтографамі вядомых касманаўтаў, нават сэлфі з імі — на памяць. Тое стала магчымым дзякуючы Дню супольнасці, што традыцыйна праходзіць на кангрэсах. Касманаўты і астранаўты, што прыехалі на кангрэс, 12 верасня наведвалі ўстановы адукацыі ў Мінску, Чэрвені, Смілавічах, сустрэкліся з дзецьмі ў Мін-

скім планетарыі. З допісаў маіх калег вынікае: шаноўных гасцей сустрэклі ў Беларускам дзяржуніверсітэце, Беларускам нацыянальным тэхнічным універсітэце, Беларускам дзяржуніверсітэце інфарматыкі ды радыё-электронікі, Беларускам дзяржаўным медуніверсітэце, Ваеннай акадэміі, Мінскім сувораўскім вучылішчы, Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі, а таксама ў інстытутах Нацыянальнай акадэміі навук, на вытворчых прадпрыемствах якіх навукоўцы й спецыялісты займаюцца распрацоўкамі па касмічнай тэматыцы.

Даведаўшыся з анонсаў, што і Антон Шкаплераў “пойдзе ў народ”, я ўдакладніў у прэс-службе БДУ: гэта адбудзецца на біялагічным факультэце. Вучэбна-лабараторны корпус яго, што па вуліцы Курчатава, аж за Мінскай кальцавой аўтадарогай, пры шашы на Брэст.

Сэлфі з касманаўтам

У новым корпусе, дарэчы, ёсць нават невялічкі зімовы сад — па суседстве з вялікай аўдыторыяй №1, дзе праходзіла сустрэча. І шмат студэнтаў, выкладчыкаў сабралася на яе. → Стар. 7

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Дзень дружбы ў Тальяці

Фестываль Дружбы народаў Самарскай вобласці, што праходзіў у прыволжскім горадзе, упрыгожыў песнямі беларускі гурт “Купалінка”

У нашай Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Нёман” гарадской акругі Тальяці пачаўся новы творчы сезон. 12 верасня праходзіў фестываль Дружбы народаў Самарскай вобласці, галоўнай пляцоўкай яго ў Тальяці стаў Палац культуры, мастацтва і творчасці. Там на гэты раз я выступала з новымі ўдзельнікамі народнага ансамбля беларускай песні “Купалінка”. Так сталася, што ў гурце нашым — зноў абнаўленне. Яго папоўнілі настаўніцы, работніцы культуры (ім ад 20 да 45 гадоў), прыйшлі таксама дзве студэнткі з Тальяцінскага дзяржуніверсітэта. Спадзяюся, з часам яшчэ будзе магчыма расказаць пра новых артыстаў больш падрабязна. І цяпер у нас ужо тры ансамблі — так, мяркую, будзе лепш зберагаць творчыя традыцыі. Дзеці з 7 да 11 гадоў сляваюць у гурце “Зорачкі”, падлеткі ад 11 да 15 гадоў — гэта цяпер новы гурт “Беларусачкі”, ну і трэці — сам народны самадзейны калектыў беларускай песні “Купалінка”.

Людміла Дзёміна з сябрамі на фестывалі

Вялікія перамены ў складзе гурта “Купалінка” — гэта і шмат працы па адладжванні яго новага іміджу, гучання. Па сутнасці, даводзіцца ўсё пачынаць спачатку. Вакалам навічкам трэба шмат займацца: і дарослым, і дзецям.

Вернемся, аднак, да фестывалю. У фае Палаца ладзілася выстава творчых работ прадстаўнікоў нацыянальных калектываў — з захаваннем традыцый розных народаў Паволжа. Праходзіў і кірмаш “Залатыя

рукі” Клуба дзелавых жанчын Тальяці. Святочны ж канцэрт праходзіў пад дэвізам “Разам — дружная сям’я”. Выступалі народны хор рускай песні, наш народны ансамбль беларускай песні “Купалінка”, ансамбль нямецкай песні “Эрыка”, народны чувашскі фальклорны ансамбль “Телей”, ансамбль мардоўскай песні “Лайме порась”, калектыў татарскай песні “Ідель” ды іншыя. Удзельніцаў, гасцей фестывалю вітала кіраўніца дэпарта-

тамента культуры адміністрацыі Тальяці Наталля Тонкавідава. Яна ж па ходзе канцэрта ўручала памятныя медалі, памятныя знакі ўдзельнікам культурнай праграмы, што ладзілася ў час Чэмпіянату свету па футболе FIFA-2018.

А тым часам прадаўжаюцца, набіраюць новую сілу і ранейшыя творчыя праекты нашай беларускай суполкі “Нёман”. Мяркую, яны дапамагаюць нам прыцягваць увагу ў Тальяці да беларускай культуры, мовы, літаратуры, песні, абуджаць інтарэс да жыцця ў сучаснай Беларусі. 16 верасня я правяла ў гарадской Дзіцячай бібліятэцы №12 чарговую сустрэчу з юнымі чытачамі з цыкла “Бабуліны казкі”. А 23 верасня мы зрабілі віктарыну для пажылых людзей і канцэртную праграму “Дары лясоў і палёў” у бібліятэцы “Вытокі” Цэнтральнага раёна.

Людміла Дзёміна, кіраўніца Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Нёман” гарадской акругі Тальяці

ВЕСТКІ

Родныя вобразы ў Таджыкістане

У Душанбэ ў выдавецтве “Сомон граф” накладам 300 асобнікаў пабачыў свет зборнік вершаў Максіма Багдановіча “Су-суі шабнам”

Беларуска-таджыкскія літаратурныя сувязі на сучасным этапе досыць трывалыя. Склалася супольнасць таджыкскіх пісьменнікаў, якія праяўляюць увагу да беларускага мастацкага слова. Нядаўна, да прыкладу, пабачыла свет у перакладзе на таджыкскую мову кніга п’ес Аляксея Дударова.

Што да кнігі Максіма Багдановіча, то па-беларуску назва яе гучыць наступным чынам: “Зіхаценне расы”. Укладальнік, адказны за выпуск зборніка — пісьменнік Ато Хамдам. Рэдактар кнігі перакладаў — Нізом Касім, старшыня Саюза пісьменнікаў Таджыкістана. Перакладчык вершаў Максіма Багдановіча — Салім Зарафшонфар. Ён працуе загадчыкам аддзела крытыкі і перакладу штотыднёвіка “Адабіят ва саньят” (“Літаратура і мастацтва”), гэта друкаваны орган Саюза пісьменнікаў Таджыкістана. Раней творца пераклаў на родную яму мову прозу Шарлоты Бронтэ, Гі дэ Мапана, Фрэнсіса Скота Фіцджэральда, Германа Гесэ, Івана Тургенева, вершы грэчаскіх, рускіх, армянскіх, беларускіх, французскіх, нямецкіх, арабскіх, турэцкіх, чачэнскіх, японскіх паэтаў. Звяртаўся Салім Зарафшонфар і да перакладу твораў беларускіх пісьменнікаў, удзельнічаў у падрыхтоўцы анталогіі сучаснай беларускай літаратуры “Вячэрняя вогнішча” (Душанбэ, 2009).

Гістарычнага прэзаіка, кнігавыдаўца, драматурга Ато Хамдама, які ініцыяваў таджыкскае выданне Максіма Багдановіча, добра ведаюць у Беларусі. Ён — часты госьць на традыцыйным міжнародным міжнародным кірмашы-выставе, удзельнік Дзён беларускага пісьменства ў розныя гады. Дзякуючы намаганням Ато Хамдама ў Душанбэ пабачылі свет кнігі Георгія Марчука, Міколы Мятліцкага, Алеся Бадака ды іншых пісьменнікаў Беларусі. У часопісе “Польмя” ў перакладзе на беларускую мову была надрукавана п’еса Ато Хамдама. Асобным выданнем на беларускай мове ў Мінску выйшла дакументальная аповесць Ато Хамдама і Леаніда Чыгрына “Подзвіг Эмамалі Рахмона”.

Сяргей Шычко

ЖЫВАЯ СПАДЧЫНА

Там, дзе звываўся “Вянок”

У прыволжскім горадзе Яраслаўлі прайшла траціна жыцця Максіма Багдановіча — там і дэманструецца выстава, прысвечаная паэту

Водгулле Дня беларускага пісьменства, які штогод урачыста святкуецца па Беларусі на пачатку чэрвеня, дакацілася і на Волгу, у наш горад Яраслаўль. Тут у Палацы культуры “Нефтяник” 3 верасня прайшла прэзентацыя дакументальна-мастацкай выставы “Геній зямлі беларускай”, прысвечанай жыццю і творчасці Максіма Багдановіча. Мерапрыемства якраз і прымеркавана было да Дня беларускага пісьменства, прадставіў жа выставу Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры з Мінска. Пра жыццё і творчасць Максіма Багдановіча распавядаюць унікальныя матэрыялы канца XIX — пачатку XX стагоддзяў: гэта старыя фатаграфіі ды лісты, дакументы і ўспаміны, кнігі, аўтографы паэта.

Гучаць вершы з “Вянка”

Выступае гурт беларускай песні “Крыніца”

Нездарма яраслаўскаму глядачу даецца магчымаць пазнаёміцца з творчасцю беларускага паэта: як вядома, траціна жыцця Максіма Багдановіча прайшла ў Яраслаўлі. Сям’я Багдановічаў нямала вандравала, і так сталася, што ў Яраслаўлі Максім жыў найбольш, чым у якім іншым горадзе: з 1908 па 1916 год. Тут юнак напісаў свае многія вядомыя і пранікнёныя вершы, падрыхтаваў да выдання свой адзіны прыжыццёвы зборнік вершаў “Вянок”. Тут закончыў Максім спачатку Яраслаўскую мужчынскую гімназію, потым — Дзямідаўскі юрыдычны ліцэй, тут сустрэў сваю музу — Ганну Какуеву.

У адкрыцці выставы паўдзельнічаў гурт беларускай песні “Крыніца”: гучалі народныя песні. Яшчэ яраслаўскія беларусы чыталі вершы Максіма Багдановіча. Былі на імпрэзе супрацоўнікі музеяў, прадстаўнікі Палаца культуры — ад імя адміністрацыі Палаца прысутных вітала Алена Сафійская. Цяпер яраслаўцы, госці горада наведваюць выставу, уваход на якую — безграшовы.

Нагадаем, што ў Яраслаўлі па вул. Чайкоўскага, 21 больш за чвэрць стагоддзя працуе Літаратурны мемарыяльны музей Максіма Багдановіча — ён адкрыўся 9 снежня 1992 года, і было тое да 101-й гадавіны са

дня нараджэння паэта. З 1995-га музей мае статус Цэнтра беларускай культуры. Размешчаны ён якраз у мемарыяльным доме 1908 года пабудовы, у якім з 1912 па 1914 гады жыла сям’я Багдановічаў. Якраз у ягоных сценах, дарэчы, і збіраў паэт свой “Вянок”. Розныя дамы здымаў у горадзе ягоны бацька, Адам Ягоравіч Багдановіч, а гэты, што і цяпер сустракае гасцей з розных краін — адзіны з іх ацалеў.

У стварэнні нашага музея прымалі ўдзел яраслаўскія і беларускія музейшчыкі. У экспазіцыі — каля 300 экспанатаў з фондаў мінскага Літаратурнага музея Максіма Багдановіча. Гэта і ўнікальная пляцоўка для культурнага ўзаемадзеяння прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў, якія жывуць у Яраслаўлі. Музей працуе з усімі ўзроставымі катэгорыямі наведнікаў, тут праходзяць як класічныя экскурсіі, так і розныя майстар-класы, інтэрактыўныя праграмы. Мы знаёмім тых, хто да нас прыходзіць, са славянскай культурай у розных яе аспектах, — комплексна, на адной пляцоўцы. Пры музеі працуе бібліятэка літаратуры на славянскіх мовах, відэа- і аўдыётэка.

Кацярына Меньшыкава, г. Яраслаўль, Расія

І сэрцам, і думамі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Не раз ужо на падобных сустрэчах (памятаю і дыскусіі ў беларускім Пасольстве ў Маскве) лідарам суполак прапаноўваецца шукаць магчымасці для больш актыўных дзелавых кантактаў з айчыннымі прадпрыемствамі, прадпрыемальнікамі. З таго можа быць карысць абодвум бакам. І на гэты раз важнай тэмай работы Савета сталі пытанні гандлёва-эканамічнага ўзаемадзеяння. Дарэчы, у новым складзе КС нямала людзей якраз з такімі, “дзелавымі” талентамі: Валянціна Піскунова з Рыгі, Ганна Бабіна з Кішынёва, Сяргей Кандыбовіч з Масквы, Аляксандр Шут з Бішкека... Забягаючы наперад, звернем увагу: для беларусаў замежжа сёлета ўпершыню ладзіўся адразу пасля пасяджэння КС і своеасаблівы дзелавы форум у Беларускай гандлёва-прамысловай палатце. Абмяркоўваліся перспектывы накіраваныя на працоўніцтва. Так што, як кажуць дыпламаты, лавіце важны мэсдж, услухоўвайцеся ў рытмы часу, шануючы супляменнікі з замежжа!

Зацікаўленую размову за круглым сталом хараша вяла супрацоўніца МЗС Ларыса Леанідаўна Бельская. Майце на ўвазе: цяпер яна ў Міністэрстве — кантактная асоба ў справах дыяспары. Выступоўчы ж і падвоўзілі вынікі работы КС за год, і прапаноўвалі, як далей развіваць партнёрства дыяспары і дыяспары. Старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі Сяргей Кандыбовіч, у прыватнасці, прапанаваў стварыць і камісію пры КС: каб праз іх больш дэталёва наладжваць супрацу па асобных кірунках. Пасяджэнні камісій, на думку Сяргея Львовіча, можна ладзіць і ў фармаце тэлемастоў. Яшчэ адна яго, ужо даўняя, прапанова: наладзіць пры аддзяленнях Пасольства Беларусі ў Расіі (якіх 11) працу кнігарняў, хоць бы кніжных лавак — бо попыт на беларускія кнігі, казаў, у Расіі немалы. Добра б і шырэй тое рабіць па свеце, заўважым, калі ўжо дбаць пра пашырэнне ў ім беларускай прысутнасці. Дададзім яшчэ ў лаўкі беларускія сувеніры, вырабы народных майстроў... А то, марыцца, і нашу газету, і часопіс “Беларусь. Belarus”, які выдаецца цяпер на трох мовах (беларуская, англійская, кітайская) і працуе ў цесным тандэме з “Голас Радзімы”, таксама праз тыся гандлёвыя пункты распаўсюджаецца. Варта падумаць.

Цікава распавядаў Сяргей Кандыбовіч пра такія кірункі дзейнасці ФНКА “Беларусы Расіі”, як доўгатэрміновы праект “Саюз малых гарадоў Беларусі ды Расіі”, працу Фонда садзеяння перадачы гістарычна-культурных каштоўнасцяў у Беларусь (і вядомага мецэнага Валерыя Казакова). Гаварыў Сяргей Львовіч пра велізарны “белорусский мир от Владивостока до Белостока”, мы ж удакладнім: наш беларускі мацярык значна большы! Ён, паўтोरнымся, і за Беластокам (нават у складзе Савета — беларусы з Іс-

паніі, Францыі ды Італіі, з польскай Варшавы, чэшскай Прагі, швейцарскага Берна, нямецкага Бохума...), і за Уладзівастокам (нашых у Канадзе, можа, дзясяткі тысяч, ды яшчэ Аргенціна, Уругвай, Парагвай, ЗША...) — па ўсім свеце жыве-праўляецца дух беларускі: калі абмежаванні штучныя зняць, то няма ўвогуле яму межаў. З пасяджэння КС яго ўдзельнікі пайшлі з аб’ёмнай кнігай “Петр Машеров. Эпоха і судьба” — выдана ў Маскве з дапамогай расійскіх беларусаў. Патрымаць яе ў руках, праўда, не давялося. А раней там пабачылі свет гістарычны раман Славаміра Адамовіча “Петр Машеров. Жизнь. Судьба. Память” (2011) ды ўнікальная, можна сказаць, народная кніга памяці “Петр Машеров. Сын белорусского народа” (2013). Спадзяемся на працяг супрацы, беларусы Масквы і Расіі!

Слушна прагучала з вуснаў Валянціны Піскуновай на КС прапанова: праводзіць сустрэчы з актывістамі дыяспар не толькі ў Мінску, але й на базе беларускіх Амбасад у Еўропе — скажам, у Парыжы ці ў Варшаве, дзе ёсць і Цэнтр беларускай культуры. Актывістам, на думку кіраўніцы Саюза беларусаў Латвіі, тое можа быць, калі Беларусь рыхтуецца ў 2019-м адзначаць 75-годдзе вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Пра гісторыю стварэння ў Кішынёве Беларускага культурнага цэнтра, з падтрымкай бізнесу і найперш айчыннага брэнду “Керамін”, расказала кіраўніца БКЦ Ганна Бабіна. Цяпер, дарэчы, планы там таксама салідныя: стварыць Гандлёвы дом “Беларускі стандарт”. Бо, па словах Ганны Яўгенаўны, у Малдове многія беларускія тавары ўспрымаюцца як узоры высокай якасці. Дарэчы, праект пад-

трымлівае Амбасада Беларусі ў Малдове. Вось бы куды ездзіць па досвед кіраўнікам беларускіх суполак з іншых краін! А калі на цэлы гандлёвы дом каму сілы няма — то чаму б не адкрываць “Беларускія гандлёвыя хагты”: хаця б у гарадах постсавецкай прасторы (Малдова, Расія, Украіна, Казахстан, Грузія, Арменія, Узбекістан, Кыргызія, Таджыкістан...). Можна ж беларускім спецыялістам распрацаваць, грунтоўчыся на такім досведзе, нейкі прыкладны, “рамачны” пакет дакументаў, што прыдасца дзелавым беларусам замежжа на першым часе. А чаму б, дарэчы, не праводзіць у Мінску і курсы для іх, што жадае рэалізоўваць бізнес-праекты з Беларуссю?

Святлана Дудзюк з Узбекістана і дырэктар — галоўны рэдактар Выдавецкага дома “Звязда” Павел Сухарукаў

Многія ўдзельнікі круглага стала сустракаюцца не ўпершыню

Падобныя ж ладзяцца для кіраўнікоў творчых гуртоў... Але ж на парадак дня ў свеце выходзяць ужо не толькі беларускія песні ды танцы, але й разнастайная тэхніка, прадукты харчавання, тэкстыль, касметыка, а таксама IT-прадукты, адукацыйныя, медыцынскія, турыстычныя паслугі. Ды шмат чаго яшчэ.

Вядома ж, усе слухныя прапановы, развагі, якія прагучалі на КС, не ўдасца выпісаць-зана-

таваць у гэтым тэксце. А ў бланце іх шмат — будзем звяртацца да тэмаў у далейшым. Скажам, немалая ўвага надавалася супрацоўніцтву ў адукацыйнай сферы, магчымасцям для суайчыннікаў атрымліваць адукацыю ў Беларусі, праектам па далучэнні беларускай моладзі ў замежжы да культурных традыцый бацькоў і дзядоў. Пра ўсё — не раскажаш. Дарэчы, Аляксандр Сапега са Швейцарыі (які сё-

лета, казаў, паступіў вучыцца ў магістратуру БДУ) прапанаваў пракачыць пасяджэнні КС даслаць і ўсім сябрам Савета, і ў іншыя беларускія суполкі свету — каб у курсе спраў актывісты былі ды трымаць з імі сувязь. У тым ліку і праз інтэрнэт, сацсеткі. Мы ж разлічваем, што ў наладжванні сувязяў, пашырэнні досведу працы суполак МЗС, лідары суполак будуць актывіўнай выкарыстоўваць і рэсурс нашай газеты. Бо самы лепшы, і да таго ж аператыўны, досвед працы з дыяспарай — у “Голас Радзімы”. Дыпламатам гэта ж і падтрымка беларускамоўнай практыкі, трыманне духоўнай павязі з Бацькаўшчынай. Пра тое хацела гаварыць на КС, ды не хапіла часу, і даўняя сяброўка “ТР” з эстонскай Нарвы Людміла Аннус. “Летам газета пераходзіла “пад крыло” Выдавецкага дома “Звязда”, і мы некаторы час яе не атрымлівалі па пошце, — прызналася мне Людміла ў кулуарах КС. — Тады вастрэй зразумелі яе важнасць для нас, беларусаў замежжа. З газеты мы даведваемся, што робяць іншыя суполкі па свеце — і ў сябе нешта з таго выкарыстоўваем. Важна і пра свае справы раскажаш: так і пішацца гісторыя нашай суполкі “Сябры”. Мне падаецца, “Голас Радзімы” варта расслаць і дыпламатам (якія ж таксама — беларусы ў замежжы!), а не толькі ў актывіўныя суполкі. Так будуць пастаянна ўмацоўвацца сувязі дыяспары з дыяспарай. Не ведаю, ці чытаюць супрацоўнікі Амбасадаў, консульстваў Беларусі газету, але ж ім варта быць у курсе: што робяць актывісты дыяспары, як тое асвятляецца ў прэсе, які шматлікія беларускі рух у свеце”.

На думку Людмілы, атрымліваць газету раз на два тыдні — малавата: добра б штотыднёва. І больш глабальная прапанова прагучала на КС з вуснаў намесніка старшыні таварыства “Радзіма” Міхаіла Рыбакова: добра было б стварыць на базе газеты “Голас Радзімы” інфармацыйны цэнтр, інтэрнэт-партал па рабоце з супляменнікамі за мяжой, а ў перспектыве і агенцтва па інфармацыйным узаемадзеянні з імі. Светлыя мары, што ні кажы! Знайсці б толькі сродкі, сілы, магчымасці для іх увасаблення ў жыццё.

Удзельнікі з замежных краін у складзе Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС Беларусі

Чацвёртае пасяджэнне. Верасень 2018 года.

Ірына Пагасян, старшыня Ерэванскай Беларускай грамады Арменіі;

Барыс Фрыцаліс, кіраўнік Савета бізнесменаў Усеізраільскага аб’яднання выходцаў з Беларусі;

Святлана Яськова, актывістка беларускай дыяспары ў Іспаніі, дырэктар Кансультацыйна-моўнага цэнтра “Лінгваландыя” (г. Мадрыд);

Тацяна Пумпулёва, кіраўнік аб’яднання “BELLARUS” (г. Неапаль);

Любоў Богнат, старшыня абласнога грамадскага аб’яднання “Культурны цэнтр “Беларусь” (г. Паўладар, Казахстан);

Аляксандр Шут, старшыня Грамадскага аб’яднання беларусаў “Світанак” (г. Бішкек, Кыргызстан);

Валянціна Піскунова, старшыня Саюза беларусаў Латвіі (г. Рыга);

Алег Давідзюк, кіраўнік Беларускага культурнага цэнтра “Крок” (г. Вісагінас, Літва);

Ганна Бабіна, старшыня Беларускага культурнага цэнтра (г. Кішынёў, Малдова);

Ян Сычэўскі, старшыня Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы (г. Варшава);

Сяргей Кандыбовіч, старшыня грамадскай арганізацыі “Федэральная нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў Расіі” (г. Масква);

Святлана Барташэвіч, кіраўніца Нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў г. Петразаводска “Белая Русь” (Рэспубліка Карэлія);

Сяргей Крывіко, кіраўнік Смаленскай рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія Смаленскай вобласці” (г. Смаленск);

Святлана Дудзюк, старшыня Беларускага культурнага цэнтра “Світанак” (г. Ташкент, Узбекістан);

Пётр Лайшаў, старшыня Усеўкраінскага саюза беларусаў (г. Кіеў, Украіна);

Надзея Крывашанова, арганізатар і кіраўніца культурнай асацыяцыі “Bel’Art” (г. Ліён, Францыя);

Дзмітры Раманоўскі, старшыня германска-беларускай грамадскай ініцыятывы “Belarus Forum” Kultur, Wissenschaft, Forschung e. V. (“Беларускі форум”) культура, навука, даследаванні), кандыдат гістарычных навук, доктар філасофіі Рурскага ўніверсітэта (г. Бохум, ФРГ), дырэктар прадпрыемства “BelTex” (г. Андэрнах, ФРГ);

Дзяснін Карповіч, кіраўнік Чэшска-Беларускай гандлёва-прамысловай палаты (г. Прага, Чэхія);

Аляксандр Сапега, віцэ-прэзідэнт Беларускага аб’яднання ў Швейцарыі (г. БERN);

Людміла Аннус, кіраўніца беларускай суполкі “Сябры” (г. Нарва, Эстонія).

СУСЕДЗІ

Дзесяць гадзін “Сяброўскай бяседы”

У мястэчку Грудэк, што ў Падляскім ваяводстве Польшчы, зноў ладзіўся вялікі фальклорны фэст

Юрась Астапчук — аўтар-ініцыятар фэсту

Этнічных беларусаў памежных краін дзевятнацаты ўжо раз напрыканцы ліпеня сабрала “Сяброўская бяседа”: такая назва ў фэста. Больш за трыццаць самабытных калектываў з Польшчы, Літвы, Беларусі ды некалькі тысяч гледачоў з вечара да золку вялі сяброўскую бяседу праз песню, танец і трапнае слова. І ўсё тое было на вялізнай лясной паляне з амфітэатрам. Там жа смажыліся на вуголі парсючкі, гатаваліся смачныя стравы беларускай кухні.

Гасцей з розных краін і месцаў прымаў мясцовы музычна-фальклорны гурт “Прымакі” (Ргутакі). Дарэчы, яго ўдзельнікі зручна размясціліся на сцэне за вялізным сталом, а вёў імпрэзу кіраўнік гурта Юрась Астапчук — аўтар-ініцыятар фэсту, кіраўнік культурнага цэнтра ў гміне Грудэк. “Фэст прэзентуе культурныя здабыткі памежнага с Беларуссю польскага рэгіёну з акцэнтам на культуру этнічных

беларусаў, падтрымлівае ідэі сяброўства, узаемаразумення, спагады, — казаў Юрась. — Нішто так не аб’ядноўвае, як творчасць”.

Мастацкі марафон доўжыўся каля дзесяці гадзін! Беларускаю песню аднолькава цудоўна выконвалі гурты з абодвух бакоў памежжа. Сапраўдны фурор на фэсце зрабілі бярозаўскія “Крышталікі”. Узорны народны ансамбль дзіцячага танца Бярозаўскага ГДК Гродзенскай вобласці пад кіраўніцтвам Жанны Лебядзевіч не толькі выбітна адпрацаваў на сцэне, але й заводзіў публіку на “танцпаляне”. Войт гміны Веслаў Кулеша нават асабіста вітаў і віншаваў дзітву. Дарэчы, Веслаў знайшоў хвілінку выказаць шанаванне кожнаму замежнаму гасцю, што быў на фэсце. “Беларуская культура — неад’емны элемент жыцця ў памежжы, дзе ў сілу гістарычнай блізкасці адбылося ўзаемапрапранікненне традыцый і каранёў двух народаў, — падкрэсліў

войт гміны Грудэк. — Таму мы шчыра падтрымліваем беларускі рух, гэты фэст і дзякуем усім яго ўдзельнікам”.

Пан Веслаў таксама казаў, што з году ў год мацуюцца культурныя, адукацыйныя, эканамічныя сувязі з беларускім бокам: гміна мае дамову з Гродзенскім райвыканкамам і супрацоўнічае з гарадзенцамі ў розных сферах.

Яшчэ адзін калектыв з Бярозаўкі гледачы сустрэклі вельмі цёпла: сваіх добрых знаёмцаў, пастаянных ўдзельнікаў фэсту. Гэта заслужаны калектыв Беларусі, вакальна-інструментальны ансамбль “Шкляры” (мастацкі кіраўнік — Андрэй Барыла). Парадавалі публіку й калектывы з Ваўкавыску: народны ансамбль народнай музыкі й песні “Ула-

нага фальклорна-этнографічнага гурта “Неруш” і заслужанага калектыву Беларусі гурта “Церніца” з Мінску. Калі ж гурт “Неруш” заспяваў “Люблю наш край, старонку гэту...” — некаторыя гледачы, бачыла, не стрымалі слёзы. Шмат прыемных імгненняў падарылі ўсёй сяброўскай бяседзе калектывы з Польшчы “Rozśpiewany Gródek”, “Vena mini”, “Dobryje Grajki”, “Asteria”, “Jesenny Liśc” ды іншыя. “Дзе б ты ні жыў, але калі маеш беларускія карані, — роднае слова й родная культура будуць хваляваць тваю душу, — лічыць удзельніца гурта “Jesenny Liśc” з мястэчка Грудэк Міраслава Антановіч. Гурту ўжо больш за 20 год. Жанчыны залатога веку хараша падтрымліваюць беларускую самабытнасць,

німі беларусамі. Мірна суіснуюць там католікі й праваслаўныя вернікі, ёсць касцёл і царква. “Фэст “Сяброўская бяседа” — то адно з найважнейшых мерапрыемстваў у культурнай праграме этнічных беларусаў, якія жывуць у Польшчы, але ж не адзінае, — гаворыць Ян Сычэўскі, старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы. — Мы падтрымліваем усе імпрэзы. Штогод ладзіцца Усепольскі фэст беларускай песні ў Беластоку, конкурсы дыкламацыі й песні для дзяцей і дарослых, прэзентацыі Калядных калектываў, святы беларускай культуры, Дажынкі, гасцёўні... Самадзейных калектываў, якія славяць беларускую культуру у Польшчы, — больш за семдзсят. Больш за тры тысячы

Міра Антановіч і яе вышыванкі

дары”, народны ансамбль песні й танца “Каларыт” і ансамбль песні й танца “Цвечень”. Дарэчы, усе калектывы з Беларусі выступілі бліскача. Ды яшчэ й духмянымі караваямі здзівілі! Бо ў плыні фэсту па традыцыі ладзіўся конкурс на лепшы каравай і страву з бульбы.

Яркім акордам прагучалі ў Грудэку выступленні заслужа-

Спявае гурт “Неруш” з Мінска

спяваюць песні, якія атрымалі ў спадчыну ад продкаў. Сама ж пані Міра цудоўна вышывае крыжыкам беларускія ўзоры. Іконы, ручнікі, фартушкі, сурвэткі — вачэй не адвесці! Яе дом заўжды адчынены для турыстаў, якія часта наведваюць Падляссе.

Паводле апошняга перапісу, больш за 60 працэнтаў жыхароў гміны Грудэк лічыць сябе этніч-

хлопчыкаў і дзіўчынак вывучаюць родную мову як прадмет.

...Апоўначы фестывальнае неба над Грудэкам расквеціў шыкоўны феерверк. Арганізатары й спонсары пастараліся, каб землякам і гасцям XIX фэст запамніўся надоўга.

Ала Бібікава,
Польшча — Беларусь.
Фота аўтара.

Такая публіка — вялікая радасць для артыстаў!

Войт гміны Веслаў Кулеша з гуртом “Крышталікі” з Беларусі

ФЕСТИВАЛІМ!

Вельмі хораша душы ў Семятычах на кірмашы

У беларуска-польскім памежжы актыўна віруе не толькі культурнае жыццё

У Семятычы на кірмаш збіраюцца прыгожыя людзі

Ледзь адгучалі апошнія акорды фэсту ў Грудэку, як у горадзе Семятычы, таксама Падляскага ваяводства, пачаўся VII фэст “Культура без межаў”. Ладзіўся ён у плыні XIII міжнароднага Семятыцкага памежнага кірмашу. У парку на беразе возера розныя вытворцы, гаспадары прэзентавалі тэхніку, прамысловыя й харчовыя вырабы, частавалі гасцей сырам і мёдам, калбаскамі ды печывам.

І калі ў Грудэку гучала пераважна беларуская песня, то ў Семятычах калектывы прэзентавалі культуру розных народаў, прадстаўнікі якіх жывуць у Польшчы. Напрыклад, знакаміты шлягер “Старый клен” на рускай мове змяняўся ўкраінскай “Червоная рута”, а польскія песні — беларускімі, цыганскімі, яўрэйскімі... Пры тым гледачы дружна падпявалі артыстам: бо ведаюць жа ўсе гэтыя песні!

Беларусь на фэсце прадстаўлялі творчыя калектывы з Мінску: заслужаны фальклорна-этнаграфічны гурт “Неруш” і заслужаны калектыў Беларусі гурт “Черніца”. У імпрэзе, што сабрала шмат удзячных гледачоў, паўдзельнічаў саветнік Амбусяды Беларусі ў Польшчы Юры Кулабухаў і старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі. “Амбусяда Беларусі ў Польшчы, а таксама і Культурны цэнтр Беларусі, які дзейнічае пры Амбусядзе, традыцыйна падтрымліваюць фестывальны рух, спрыяюць таму, каб культура наша была годна прадстаўлена ў Польшчы, а беларускае слова, песні гучалі на тэрыторыях, дзе жыве этнічная большасць беларусаў, — адзначыў Юры Кулабухаў. — Беларусам па ўсім свеце хочацца крэўную сваю повяз з роднай Бацькаўшчынай адчуваць, і што ўсе мы, дзе б ні былі, — частка вялікай беларускай супольнасці”.

Мясцовы краявід

Гучаць на кірмашы беларускія песні

Тым часам у польскім горадзе Гайнаўцы прайшоў Фэст казак, які ладзіў мясцовы фонд “Яны — гэта мы” пад кіраўніцтвам Наталлі Герасімяк. У горадзе Драгічыне над Бугам гучалі ды ажывалі славянскія казкі й легенды, у Гайнаўцы ж — казкі “Тысячы і аднае ночы”, у мястэчку Чаромха — казкі беларускія, украінскія, польскія, рускія. У інтэрактыўнай імпрэзе, калі адначасова

адбывалася некалькі дзеяў з удзелам публікі, рэй вялі тэатры, студыі з Беларусі, Польшчы, Бельгіі, Францыі. Гледачы удзельнічалі ў імпрэзах, знаёміліся з казачнай культурай свету. А казкі ж — як і песні: яны не ведаюць межаў, яны — універсальная мова для ўсіх народаў Зямлі.

Ала Бібікава,
Польшча — Беларусь.
Фота аўтара.

КУЛЬТУРНЫЯ СТАСУНКІ

Адкрыццё часовай экспазіцыі “Якуб Колас і Вільня”.
Прэзентацыя турыстычнага маршрута
“Літаратурны Павільніс: Якуб Колас і Маркучай”

Для Коласа Вільня — свая

Часовая экспазіцыя, прысвечаная повязям класіка беларускай літаратуры з цяперашняй сталіцай Літвы, адкрылася ў Вільнюсе, у Літаратурным музеі А. С. Пушкіна

Хто ў школе на ўроках беларускай літаратуры не лавіў варон — той, вядома ж, памятае і раздзел з пазмы Якуба Коласа “Новая зямля” пад назвай “Дзядзька ў Вільні”, і што працаваў пісьменнік у рэдакцыі газеты “Наша ніва”... Тым ягоныя сувязі з “крывіцкаю Мекай”, як вобразна казаў пра цудоўны горад, дзе й сёння жыве шмат беларусаў, паэт Уладзімір Жылка, не вычэрпаваюцца. Пра тое гаварылася і 10 жніўня ў Вільнюсе, калі ў тамтэйшым Літаратурным музеі А. С. Пушкіна было ўрачыстае адкрыццё часовай экспазіцыі “Якуб Колас і Вільня”. Там жа прэзентаваўся турмаршрут “Літаратурны Павільніс: Якуб Колас і Маркучай”. Абедаў дзеі прымеркаваны да 95-годдзя з часу выдання пазмы “Новая зямля”. А каб тое адбылося — папрацавалі супольна Мінкультуры Беларусі, Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа з Мінска і Літаратурны музей А. С. Пушкіна з Вільнюса, з якім у захавальніцкай творчай спадчыны Песняра цесныя стасункі.

З прэс-рэліза, дасланага ў рэдакцыю, вынікае: повязі Якуба Коласа з Вільняй — гэта не толькі 1907–1908 гады, калі ён працаваў у рэдакцыі “Нашай нівы”. У прыгарадзе, у Павільнісе Марыя Цімафееўна Каменская, будучая цешча будучага Песняра, збудавала ў Віленскай чыгуначнай калоніі дом для дачкі, Марыі Дзмітрыеўны Каменскай: будучай жонкі Канстанціна Міхайлавіча Міцкевіча (так пісьменніка звалі ў жыцці). Туды ў 1913-м у час вясельнага падарожжа й прыязджала маладая сям’я.

Аднак чаму экспазіцыя — у Літмузеі А. С. Пушкіна? Бо Якуб Колас з асаблівым пачуццём павагі, захаплення ставіўся да паэзіі рускага генія, што меў вялікі ўплыў на фармаванне, станаўленне ягоных паэтычных поглядаў. Па словах Песняра, калі б не было пушкінскіх “Яўгенія Анегіна”, “Меднага конніка”, “Капітанскай дачкі”, ягоных казак, то не было б, магчыма, і пазмаў “Новая зямля”, “Хата рыбака”, шматлікай лірыкі, прозы.

У Вільні Якуб Колас быў знаёмы з паэтамі Людасам Гірам, Пятрасам Цвіркам, Вінцасам Мікалайцісам-Пуцінасам і Альбінасам Жукаўскасам. У прыватнай бібліягэцы Якуба Коласа захоўваецца шэраг кніг, збораў твораў літоўскіх аўтараў з дарчымі надпісамі: Э. Межэлайціса, В. Антанаса, К. Корсакаса, А. Жукаўскаса ды іншых. Літоўскія пісьменнікі й перакладалі творы Якуба Коласа: Эмілія Легутэ, Эўгэніюс Матузьявічус, Юозас Мадзьявічус, Вацяс Рэймерус ды іншыя.

На экспазіцыі прадстаўлены матэрыялы з фондаў мінскага Дома Коласа, з музея А. С. Пушкіна, з архіва Данілы Міцкевіча, старэйшага сына Якуба Коласа, якія знаёмяць наведнікаў з раннім перыядам творчасці Песняра, яго кантактамі з літоўскімі пісьменнікамі, гісторыяй сям’і Каменскіх. Прадстаўлены лісты Якуба Коласа да Антона ды Івана Луцкевічаў, Аляксандра Уласава, рукапіс першага верша “Мужык”, ліст пісьменніка да другога сакратара ЦК Кампартыі Узбекістана М. А. Ламакіна, у якім Якуб Колас выклікае заклапочанасць лёсам нашчадкаў А. С. Пушкіна. Ёсць фотаздымкі сям’і Марыі Каменскай, жонкі паэта, дома ў раёне Маркучай, дзе жыў Якуб Колас са сваёй сям’ёй. Пушкінскі музей выставіў і сапраўдныя рэчы з дому Марыі Каменскай: гадзіннік, кніжную шафу, ікону Казанскай Божай Маці, падсвечнік, скарбонку ды іншыя.

Іван Іванаў

СВОЙ ШЛЯХ

У белых строях — “Белая Русь”

На Дні дружбы народаў Самарскай вобласці, што святкаваўся нядаўна, сябры беларускай суполкі красаваліся ў новых нацыянальных касцюмах

Самарская рэгіянальная грамадская арганізацыя “Белая Русь” разгортвае актыўнае жыццё ў рэгіёне: мы шукаем сваё месца пад сонцам сярод іншых суполак у вялікім паволжскім горадзе. І 8 верасня ў Самары была добрая нагода, каб сябе паказаць ды на іншых паглядзець — у чарговы раз адзначаўся Дзень дружбы народаў Самарскай вобласці. Свята ладзілася ў Экаградзе “Волгарь”. І на высокім узроўні: асабіста Дзмітрый Азараў, які на той дзень выконваў абавязкі Губернатора Самарскай вобласці (ён жа і перавыбраны на тую пасаду) віншаваў усіх са святам, наведваў стэнды-падворкі этнасуполак. І “Белая Русь” разам з іншымі нацыянальна-культурнымі арганізацыямі вобласці паўдзельнічала ў свяце.

Гасцям і ўдзельнікам Дня дружбы мы прадставілі абноўленую выставу прадметаў побыту беларусаў, а таксама кнігі, альбомы, газеты і часопісы з Бацькаўшчыны. Паказвалі ўсё Дзмітрыю Азараву, дэпутатам губернскай думы і ўсім ахвочым. Наш ансамбль беларускай песні “Белая Русь” гасцей сустракаў прыгожа: у новых беласнежных нацыянальных касцюмах ды беларускімі песнямі. З намі многія хацелі пагаварыць — як пра суполку, так і пра жыццё ў Беларусі, да якой у горадзе немалы інтарэс. Мы хадзілі, знаёміліся з актывістамі розных суполак, разам спявалі песні з прадстаўнікамі іншых народаў, сярод якіх былі чувашы, мардва, украінцы, яўрэі, туркмены...

Алег Ксяндзоў і яго паплечнікі

Актывісты “Белай Русі” правялі азнамяляльную экскурсію па беларускім падворку, які ўжо мае свае характэрныя абрысы ў Парку дружбы народаў. Усе, хто жадаў, змаглі паглядзець на новенькую беларускую хату, гаспадарчыя пабудовы. Беларусы пры тым дзяліліся з намі ўспамінамі пра сваё маленства ў роднай Беларусі, давалі слухныя парады са свайго жыццёвага досведу ці пачутыя ад супляменнікаў па добраўпарадкаванні падворка, прылеглай тэрыторыі, аздабленні хаты звонку і знутры. Там жа, на падворку,

нашы ўдзельніцы ансамбля “Белая Русь” паспявалі, ладзілі святочны карагод. На свяце гучалі песні “Мы вам жадаем”, “Беларусачка”, “Зямля з блакітнымі вачамі”, “Чарка на пасашок” ды іншыя.

На здымку (змешчаны ў артыкуле. — Рэд.), стаяць разам са мной (трэці злева) удзельнікі ансамбля “Белая Русь” (злева направа): Маргарыта Постнікава, кіраўніца ансамбля Зоя Ксяндзова, а таксама Галіна Талстаўшэва, канцэртмайстар Віктар Мыкольнікаў і Таццяна Каршунова. Варта дадаць, што рэпетыцыі ансамбля

праводзяцца ў Доме дружбы народаў, а таксама ў памяшканні, якое дае нам Віктар на бязвыплатнай аснове: мы з ім разам служылі ў структурах Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Расіі, а вайсковая дружба — моцная, доўжыцца і цяпер. Дарэчы, мой сябар Віктар — лаўрэат Усеармейскага конкурсу “Калі спяваюць салдаты”, многіх іншых. Так што ў нашых артыстак ёсць у каго вучыцца майстэрству. Наш ансамбль, дарэчы, рыхтуецца адзначыць першую гадавіну 26 лістапада: будзе вялікі канцэрт, на рэпетыцыях ужо развучваюцца новыя песні.

Яшчэ пра нашы навіны. Незадоўга перад святам у Самары з рабочым візітам быў кіраўнік аддзялення Пасольства Беларусі ў Расіі ў горадзе Уфе Пётр Балтруковіч. Наведаў і беларускі падворак у Парку дружбы народаў. З цікавасцю аглядзеў пабудовы, што ўзводзяцца, даў высокую ацэнку якасці выкананых работ. Дыпламат, у прыватнасці, звярнуў увагу, як па-майстэрску выкананы ўпрыгажэнні франтонаў, зроблены ліштвы на вокнах ды іншыя элементы хаты ў беларускім стылі. Пры садзеянні Пятра Балтруковіча Міністэрства культуры Беларусі, мы ведаем, падрыхтавала пасылку ў адрас “Белай Русі” з прадметамі побыту для стварэння праўдзівага беларускага інтэр’еру хаты. Чакаем з нецярпеннем падарунак з Бацькаўшчыны, які нам вышлюць дыппоштай.

Алег Ксяндзоў, кіраўнік суполкі “Белая Русь”, г. Самара

Ад рэдакцыі. У сваім допісе Алег Аляксандравіч таксама паведамляе-дзякуе: абноўленую 8-старонкавую газету “Голас Радзімы” па пошце з Мінска ён атрымлівае, чытае разам з сябрамі. Бачна падшыўка газеты і на адным са здымкаў пад час імпрэзы. На жаль, падобныя паведамленні прыходзяць не з усіх краін (а іх больш за 15), адрасоў, на якія газета рассылалася. Нам жа важна ведаць, што газеты даходзяць — і не проста недзе раствараюцца ў безаблічнай масе, а чытаюцца, “працуюць” на пашырэнне беларускай прысутнасці ў свеце, на ўмацаванне павязяў беларусаў свету з Бацькаўшчынай. Спадзяемся на паразуменне і супрацоўніцтва, паважаныя чытачы, і просім мець на ўвазе: грошы на газету ідуць — дзяржаўныя. Таму, як кажуць, будзем весці маніторынг — і карэктаваць рассыланыя спісы, каб не было ў іх “пустых месцаў”, дадаючы тых, хто сапраўды актыўна ўдзельнічае ў жыцці беларускай дыяспары.

І яшчэ — пра грошы. Да ведаўшыся з допісу пра падарунак Мінкультуры суполцы “Белая Русь”, мы пацікавіліся ў Алега Ксяндзова: ці з’яляецца ён, суполка “Белая Русь”, гаспадарамі ў хаце, што ўзводзіцца ў Парку дружбы народаў? Бо туды ж пойдзе падарунак... А ці добра яму там будзе? Ведаем, што ад пачатку будаўніцтва (май 2016-га) зямляк у курсе, як там ідуць справы, часта наведвае будоўлю. Дасылаў адпаведныя здымкі. Кансультаваўся са спецыялістамі, ды і мы давалі па ягонай просьбе спасылкі на

“Хатнія” клопаты

Алег Ксяндзоў знаёміць Пятра Балтруковіча і ягоную жонку з Беларускай хатай

тэксты, кнігі ў нэце па пытаннях знешняй аздабы хаты — і ягоныя рэкамендацыі, пажаданні будаўнікі ўлічваюць. Пісаў нам Алег Аляксандравіч: “Усё, што там робіцца і ствараецца, папярэдне праходзіць поўную экспертызу на адпаведнасць па нацыянальных і гістарычных прыкметах. Я рыхтую дакументы, планы, прапановы, але ўсё гэта разглядаецца і ўзгадняецца камісіяй, у якую ўваходзяць вядучыя этнографы вобласці, абмяркоўваюцца ўсе дэталі. Ніякай “самадзейнасці” быць не можа. І толькі пасля зацвярджэння галоўным архітэктарам праекта ўсё рэалізуецца на месцы. Працы выконваюць кваліфікаваныя будаўнікі, спецыяльна запрошаны гурт прафесійных разьбяроў па дрэве”.

Так што з самім будаўніцтвам — няма праблем. Аднак,

вынікае з пісьма ў рэдакцыю, у дачыненні да Беларускай хаты самі самарскія беларусы — гэта староннія людзі: юрыдычныя і прававыя пытанні толькі вырашаюцца, і канкрэтыкі пакуль няма. “Кожны падворак замацаваны за пэўнай нацыянальна-культурнай арганізацыяй, якая ўваходзіць у Саюз народаў Самарскай вобласці, вызначаны куратары дамоў, — патлумачыў Алег Аляксандравіч. — Рашэннем таварыства з абмежаванай адказнасцю “Саюз народаў Са-

побыту і ўжытку з мэтай стварэння праўдзівага беларускага інтэр’еру і ўбранства хаты і падворка”. Але ж курагар — нават блізка не гаспадар...

На жаль, у жыцці беларускіх суполак замежжа ёсць і сумны досвед: калі абжытыя, здавалася б, сагрэтыя шчырымі сэрцамі ды прыгожымі аб’яцаннямі партнёраў месцы даводзілася пакідаць, пераязджаць, несучы пры тым немалыя страты. Суровую навуку жыцця, дарэчы, надзвычай глыбока спасціг ды

Будоўля на беларускім падворку ў маі 2018 года

марскай вобласці” (бізнес! — Рэд.) беларускі падворак замацаваны за Самарскай рэгіянальнай грамадскай арганізацыяй “Белая Русь”. Адзіным куратарам прызначаны старшыня суполкі Ксяндзоў А. А., які ўдзельнічае ва ўзгадненні праектаў будаўніцтва хаты, ажыццяўляе кантроль за якасцю выкананых работ, а таксама нясе адказнасць за забеспячэнне прадметамі

апісваў яшчэ ў паэме “Новая зямля” (сёлета — 95 гадоў з яе выхаду: добрая нагода перачытаць!) і Якуб Колас. Як вядома, ягоны бацька Міхал увесь час, працуючы палясоўшчыкам, марыў “набыць зямлі, прыдбаць свой кут — каб з панскіх выпуцця пуг”. Бо — не быў гаспадаром там, дзе жыў, знемагаў у працы. І ў сённяшняй рэальнасці — патрэбна, падаецца нам,

у дачыненні Беларускай хаты ў Самары канкрэтыка, гарантыі, літара закона. Тым больш, калі ўсё адбываецца ўжо з удзелам паважаных беларускіх дыпламатаў і Міністэрства культуры. Жыццё падказвае: бізнес ёсць бізнес, у ім усялякае здараецца, і прававыя пытанні — далёка не апошнія. Таму жадаем Алегу Аляксандравічу, суполцы, якую ён узначальвае, годна прайсці “выпрабаванне на легітымнасць” у чужой пакуль Беларускай хаце ды стварыць на самарскай зямлі моцны, незалежны ад чужога настрою, парыву, слова ці капрызасяродка беларускай культуры. І калі ёсць каму з чытачоў што перадаць у падарунак для Беларускай хаты з этнаграфічных прадметаў беларускага побыту — звязчыся з Алегам Ксяндзовым, можна й праз пасрэдніцтва нашай рэдакцыі. Ён спадзяецца на падтрымку: “А раптам знойдуцца добрыя людзі? А мы са свайго боку абавязкова напішам, адкуль дадзены прадмет, пададзім кароткую гісторыю сямейнай рэліквіі ды яе гаспадароў”.

Мы палічылі важным зафіксаваць для гісторыі, услед за Алегам Ксяндзовым, этапы будаўніцтва Беларускай хаты ў Самары расійскай кампаніяй (нагадаем, старшыня праўлення ТАА “Саюз народаў Самарскай вобласці” — Расціслаў Хугаеў, ён жа і заснавальнік групы кампаній “Амонд”). Пра сам унікальны праект “Парк дружбы народаў”, плошчай 15 гектараў, можна пачытаць у нэце. Здымкі-“фотарэпартаж” даслаў нам Алег Ксяндзоў.

Аўтограф-сесія Антона Шкаплерава

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Спачатку слова мела Шэнан Лусід: поўнае імя Шэнан Матыльда Уэлс Лусід (Shannon Matilda Wells Lucid), амерыканская астранаўтка і біяхімік. Цікава, з добрым гумарам Шэнан расказвала пра свой шлях да зорак, як вучылася ва Універсітэце Аклахомы, стала біяхімікам — але працы вартай не было, і некаторы час, пакуль не знайшлося месца ў лабараторыі, яна працавала нянечкай. Пра космас і не марыла. Лётаць жа вучылася сама, на платных аэракурсах. Пазней выпадкова пачула пра конкурс (патрэбны былі людзі, дасведчаныя ў біяхіміі), прайшла яго — і была ў 1978-м адабраная ў атрад астранаўтаў НАСА. Тады яна, 35-гадовая, была ўжо маці — адзіная з 6 кандыдатак “на космас”. Першы палёт у Шэнан быў у 1985-м на шатле “Дыскаверы”, потым — яшчэ чатыры. Сярод іх і рэкордны для жанчын палёт на станцыі “Мір” працягласцю 188 сутак (місія Мир NASA-1, з 22 сакавіка па 26 верасня 1996 года). За той подзвіг Шэнан Лусід была ўшанавана вышэйшай узнагародай для астранаўтаў: атрымала Касмічны медаль пашаны Кангрэсу. Яна ж была першай жанчынай, якая здзейсніла 3-і, 4-ы і 5-ы палёты. І гэта яе, Шэнан, доследы, іх вынікі дапамагалі потым будаваць МКС.

Калі па ходзе сустрэчы ў Шэнан запыталі, ці аказвае космас шкодны ўплыў на

Шляхі да зорак

здараўе чалавека, яна пажартава: “Хіба ж я так кепска выглядаю?” А выглядае амерыканка ў свае 75 і сапраўды цудоўна! “У мяне не было праблем са здараўем з-за маіх палётаў у космас”, — удакладніла Шэнан. Пакінула ж НАСА яна ў 2012-м. У іх з мужам Майклам дзве дачкі, сын, а таксама 5 унучак. Разам з тым госці тлумачылі зацікаўленым студэнтам, чаму на першым часе ў касманаўтаў на арбіце акругляюцца твары: тое звязана з токама крыві, які парушаецца ў арганізме без дзеяння сілы пры-

ў космасе робіць, казала: “А ён лятае, куляецца...”. На самой жа справе на Міжнароднай касмічнай станцыі праводзіцца шмат розных эксперыментаў. І касманаўтам трэба быць у добрай форме, каб выконваць гэтую і небяспечную, і цікавую працу — ад старта да пасадкі: “Мы там, вядома, і куляемся, і гарэзім — бо псімістаў не бяруць у касманаўты. А космас тым часам не дрэмле, і трэба вучыцца выжываць там — з найменшымі стратамі для здараўя”.

на падводных лодках. Па службе ж трапіў у Балаклаву, пад Севастополь, дзе і нарадзіўся Антон. Вакол яго, прызнаўся касманаўт, у дзяцінстве былі адны маракі. Але ён выбраў — неба. Стаў лётчыкам, з авіяцыі і прыйшоў у атрад касманаўтаў.

Шлях ягоны да зорак быў доўгім: да першага палёту Шкаплераў рыхтаваўся 8 гадоў — старт быў 14 лістапада 2011 года. Ляцеў ён камандзірам касмічнага карабля “Союз ТМА-22” і бортінжынерам у экіпажы МКС. (У складзе той экспедыцыі МКС-29, варта сказаць, былі двое амерыканцаў. І ў адным з інтэрв’ю Антон казаў: яны пасябравалі. А пад час падрыхтоўкі, што доўжылася амаль два гады, ён шмат часу праводзіў з калегамі ў Амерыцы: “У мяне і цяпер там ёсць кватэра, і калі я прызджаю туды з сям’ёй, то мы бачымся і праводзім час разам”).

На сустрэчы і Шэнан, і Антон казалі: вельмі важна пры асваенні космаса навучыцца ладзіць розным краінам. Студэнты, выкладчыкі задавалі шмат цікавых пытанняў пра біяэксперыменты на арбіце. Шэнан згадала пра эксперымент з перапылінімі яйкамі, у якіх выспявалі эмбрыёны. Антон расказаў, якія жывыя істоты пабывалі на арбіце, і што адзін павучок пад час эксперыментаў збег, яго па гэты час не знайшлі.

На пачатку сустрэчы мне ўдалося палажыць перад Антонам Шкаплеравым нумары газеты “Голас Радзімы” з публікацыямі пра яго. І ён па ходзе паглядваў на іх. А пад час аўтограф- і фотасесіі мне пашанцавала з ім пазнаёміцца, падарыць яблык сорта Штрыфель з роднай вёскі Яцкаўшчыны. Гэта, казаў я супляменніку, сімвал нашай малой радзімы, Бацькаўшчыны — і ў той жа час плод, які дапамог людзям спасцігаць законы зямнога прыцягнення, а значыць — прыадкрываў дарогу ў космас. Антон добра ўсміхнуўся — і падарыў мне свой фотаздымак з аўтографам. На пытанне ж, ці будзе на Бацькаўшчыне родзічаў адведваць, адказаў цёпла: “Збіраюся, бо там кахаюць мяне”.

Іван Ждановіч

Здымак на памяць на біялагічным факультэце Белдзяржуніверсітэта

цягнення. Увогуле ж, удакладняў Антон Шкаплераў, чалавечы арганізм — вельмі дасканалы, разумны. У трэці ягоны палёт (2017–2018) адаптацыя на арбіце прайшла так хутка, што ён і не адчуў, што пакідаў МКС. А сёлета, вярнуўшыся з арбіты, ён праз тыдзень сеў за руль машыны. Хоць, казаў, перыяд паслякасічнай рэабілітацыі, калі касманаўты знаходзяцца пад назіраннем спецыялістаў, займае паўгода.

Пачаў жа свой апошні наш супляменнік Антон Шкаплераў з таго, што для касманаўтаў важна не толькі быць у космасе, але й расказаць пра яго. Людзі ж часам не ўяўляюць сабе, чым касманаўты там займаюцца. Нават меншая дачка яго раней, калі запыталі, што тата

Антон Мікалаевіч згадаў на сустрэчы пра свае родавыя карані з Беларусі, Быхаўшчыны, і назваў Кіпячы — родную вёску бацькі. Пра тое, дарэчы, і мы пісалі раней — апошні раз у тэксце “Быхаўскія карані Антона Шкаплерава” ў мінулым нумары “ГР” (№ 29, 13.09.2018). “Я не рускі — я расіянін, — гаворыць касманаўт. — А па крыві — беларус. І вам раю: не саромейцеся гаварыць, што вы — беларусы”. Расказаў трохі пра бацьку, які родам з беднай сям’і лесніка. Калі пайшоў у армію, яму прапанавалі стаць падводнікам. Казалі, завабліваючы юнака, што гэта — як у авіяцыі: скураная курткі, шакалад, і яшчэ 75 грамаў сухога віна ў суткі. Так і служыў Мікалаў Іванавіч механікам

ТЭАТРАЛЬНЫ СЕЗОН

Два дні з Вялікіх гастролляў

Артысты славуага МХТ імя А. П. Чэхава (Масква) прывозілі ў Мінск спектакль “Пралётная гусь” па прозе Віктара Астаф’ева ў пастаноўцы Марыны Бруснікінай

Пабачыць пастаноўку знакамітага Маскоўскага мастацкага тэатра імя А. П. Чэхава мінчанам дапамог Федэральны цэнтр падтрымкі гастрольнай дзейнасці Мінкультуры Расіі з ягонаў праграмай “Вялікія гастролі”. Праграма дае магчымасць рускамоўным тэатрам з-за межы Расіі паказаць свае спектаклі расійскаму глядачу — і, напрыклад, беларускі Нацыянальны акадэмічны драмтэатр імя Максіма Горкага (які яшчэ з савецкіх часоў у Беларусі называюць Рускім тэатрам) па гэтай праграме гастралюваў па гарадах Урала і Калінінградскай вобласці. А глядачам іншых краін “Вялікія гастролі” даюць шанец убачыць у сябе пастаноўкі тэатраў Масквы і Санкт-Пецярбурга.

Два дні, 12 і 13 верасня, у Мінску, на сцэне Рускага тэатра артысты МХТ імя А. П. Чэхава ігралі спектакль “Пралётны гусь” па прозе Віктара Астаф’ева ў па-

станоўцы Марыны Бруснікінай. Спектакль, прысвечаны памяці пісьменніка, створаны паводле ягоных апавяданняў “Пралётная гусь” і “Бабуліна свята”. Першы акт — гэта трагедыя цяжкага пасляваеннага часу. Другі ж акт грунтуецца на дзіцячых успамінах пісьменніка. Віктар Астаф’ев — любімы пісьменнік Марыны Бруснікінай яшчэ са школы, і таму ставіць ягоную прозу ён не было складана. Быў сцэнічны ход: не пераўтвараць дзеянне ў драматургію, а пакінуць чысты рух маналогаў, звяртацца да залы. Бадай што ў кожным родзе ёсць людзі, падобныя да астаф’евых герояў — і таму сцэнічная дзея атрымліваецца нібыта пра кожнага з нас.

На прэс-канферэнцыі з маскоўскімі гасцямі, што прайшла перад першым спектаклем на мінскай сцэне, прадстаўніца Федэральнага цэнтру Наталія Афанасьева высока ацаніла спектаклі беларускага Драмтэатра імя М. Горкага, распавяла пра далейшыя гастрольныя планы. Артысты МХТ расказалі пра свой спектакль і тое, як успрымаюць яго глядачы. Актрыса Крысціна Бабушкіна прызналася, што

“Пралётную гусь” упершыню глядзела яшчэ студэнткай Школы-студыі МХАТ, і памятае эмацыйнае ўзрушэнне, якое тады адчула. Дарэчы, у Мінску высветлілася: дзядуля Крысціны, Станіслаў Венямінавіч Арлоўскі, быў родам з Магілёўшчыны, з горада Бялынічы — так што ў актрысы ёсць і беларускія родавыя карані. Як і ў яе калегі Ксеніі Цяпловой: яе бабуля і цяпер жыве ў Беларусі.

Аднак варта прызнаць, што ў цяперашнім часе найбольш ценныя стасункі з Беларуссю ў адной з вядучых актрыс МХТ, заслужанай артысткі Расіі Яніны Калеснічанкі: яе муж — былы мінчанін Анатоль Кот. Многія аматары тэатра і кіно ў Беларусі ведаюць артыста, які закончыў Беларуска-тэатральна-мастацкі інстытут (цяпер Беларуска-дзяржаўная акадэмія мастацтваў), працаваў на тагачаснай “Вольнай сцэне” (сёння Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі), на “Радые Рокс”... І хоць Анатоль даўно жыве ў Маскве, шмат працуе там у кіно і тэатрах, але грамадзянства беларускае зменьваць не збіраецца. “Так і жыве з беларускім сваім сінім пашпартам”, — з усмешкай казала Яніна. Яны з

На прэс-канферэнцыі ў Мінску

мужам часта бываюць у Беларусі, абавязкова прызджаюць на Новы год і Каляды, маюць тут шмат сяброў. З Мінска ж маскоўскім сябрам Яніна і Анатоль воззяць у пачастунак беларускія прысмакі, якія найчасцей набываюць на Камароўцы. Прычым, удакладніла Яніна, тыя прысмакі ўсім і заўсёды прыходзяцца даспадобы.

Як высветлілася, чыстая беларуская мова для маскоўскай госці не надта была зразумелаю па першым часе. “Калі хтосьці размаўляў па-беларуску, то я нічога не разумела, — казала Яніна Яўгенаўна. — Потым пачало здавацца: нібыта разумею... І я нават з гонарам паведаміла пра тое мужу. Але ж высветлілася, што я-такі зразумела ўсё наадварот! Цяпер, канешне, прызвычалася, і сама часам спрабую размаўляць.

Нават наша дачка вывучыла некаторыя словы па-беларуску”.

А яшчэ нашы маскоўскія госці сшыліся ў меркаванні, што публіка ў Мінску крыху не такая, як у Маскве. Крысціна Бабушкіна удакладніла: калі бачыш глядачоў, якія ідуць у тэатр святочна апранутыя, з кветкамі, ты й сам выходзіш на сцэну, нібыта на прэм’еру. І не мае розніцы, колькі гадоў іграецца спектакль, і ці вялікая ў цябе роля. Бо тэатр жа, па вялікім рахунку, — гэта магчымасць адным — выказацца, другім — быць пачутымі. Таму для гастралёраў важна, як сваю “ролю” адыграюць глядачы: па іх і мяркуюць “пра ўвесь народ”.

Ларыса Каліноўская, супрацоўніца

Нацыянальнага акадэмічнага драмтэатра імя Максіма Горкага

ТАЛЕНТЫ

Дакрананне светлае гадоў

80-гадовы юбілей адзначае вядомы беларускі мастак з Рыгі Вячка Целеш

Іван Ждановіч

Пачнем з цёплага пісьма, якое нядаўна ў рэдакцыю даслаў шануюны юбіляр. Ён дзякуе, што атрымлівае па пошце газету “Голас Радзімы”, дадае: “Адзін экзэмпляр ідзе ў бібліятэку Латвійскага таварыства беларускай культуры “Сьвітанак”, дзе чытаюць газету не толькі сябры суполкі, але й мастакі Аб’яднання мастакоў-беларусаў Балтыі “Маю гонар”. Адзін экзэмпляр бяру я, і яшчэ адзін — старшыня таварыства “Сьвітанак” Яўген Манжас. Я ж яшчэ ў савецкі час пастаянна атрымліваў па пошце гэту газету, і нават у 1990-х гадах. Газета добрая, бо дае інфармацыю пра беларусаў замежжа, пра жыццё і справы іх на ніве культуры і мастацтва. Не забывае і пра нашы суполкі. То дзякуй вам ад нашых суполак, і мы рады будзем далей атрымліваць вашу газету па пошце. З пашанай, Вячка Целеш”.

Як бачыце, сувязі ў рэдакцыі з вядомым беларусам у Рызе — даўнія й моцныя. Мы ганарымся такім сяброўствам! Не раз пісалі пра творчасць юбіляра, друкавалі ягоныя тэксты пра дзейнасць суполкі “Маю гонар”, асобных яе сяброў. Парадаваліся, што 80-я ўгодкі Вячка Целеш сустраў, як і належыць Майстру, чарговай персанальнай выставай пад назвай “Дакрананне гадоў”. З публікацыяў у нэце ведаем: вернісаж быў на пачатку верасня ў галерэі Латвійскага саюза мастакоў. Адзін з калег маіх заўважае: “Заўсёды добразачылівы і некалькі гадоў творчага пабрацімства на маім і Вячкі рахунку. Некато-

Вячка Целеш на вернісажы

ры згадкі пра нашыя стасункі абазначаю так: “Слаўка! Дружка!/Словы-ружы — гэта віншаванняў птах!/Будзь жа дужы — на ўвесь Шлях! З вераснёвых свежых дзей —/Маеш гонар! Маладзей./Наш латвійскі дабрадзей!”. Да ўжо згаданых вартасцяў юбіляра Сяргей дадае, што ён — і гісторык, выдавец, крэатывец, філакартыст, даследчык творчасці выдатных дзеячаў мастацтва і культуры.

Безумоўна, Латвія паспрыяла станаўленню ягоных талентаў: там ён закончыў Акадэмію мастацтваў (1964), дзе вучыўся ў такіх майстроў, як Петэрыс Постажс, Імант Вецалолс, Уладзімір Козін, Эдгар Ілтнерс, Конрад Убанс, Эдуард Калныньш. Латвійскія мастацтвазнаўцы сцвярджаюць: самабытны талент беларуса прыросулабгаціўся за кошт класічных латвійскіх традыцый выяўленчага мастацтва. Мы ж дадамо: і

поязі з Бацькаўшчынай, яе таленавітымі творцамі таксама ў тым станаўленні прыдаліся.

Мы ведаем пра вялікія набыткі Вячкі Целеша і як філакартыста: ён збірае ўнікальныя паштоўкі. У маі 2015-га ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі прэзентавалася выданне Вячкі Целеша “Гарады Беларусі на старых паштоўках”. Кніга выйшла ў выдавецтве “Беларусь”, у ёй некалькі сотняў старых паштовак з выявамі гарадоў Беларусі, ёсць апавед пра цікавыя факты, звязаныя з будынкамі на паштоўках, іх лёсамі. Нагадаем, выданне — лагічны працяг ягонай кнігі “Мінск на старых паштоўках” (1984), зрабіць якую сябра падштурхнуў прафесар, філакартыст-аматар Адам Мальдзіс.

Стварыў Вячка Целеш і кнігу-радавод “Адсюль наш род, тут мой прычал” — пра род свой, пра Целешаў, якія маюць карані ў пасёлку Краснасельскі. Для падрыхтоўкі выдання, разказаў журналістам, знайшоў інфармацыю пра паўсотню сваякоў, якія жывуць па ўсім свеце. І большую частку выдання Вячка Целеш сваякам і разаслаў.

Нагадаем яшчэ: Вячка Целеш быў першым дырэктарам беларускай школы ў Рызе, ён жа — старшыня Аб’яднання мастакоў-беларусаў Балтыі “Маю гонар”, намеснік старшыні суполкі “Сьвітанак”, кіраўнік беларускай дзіцячай мастацкай студыі “Вясёлка”. Творы ж Майстра захоўваюцца ў музеях і прыватных калекцыях Латвіі, Беларусі, Эстоніі, Літвы, Расіі, Японіі — амаль 20 краін.

ПРЫЗНАННЕ

Радые плюс тэатр

Пісьменнік і сцэнарыст Ягор Коней перамог у конкурсе на лепшую сучасную беларускую п’есу “Беларускі радыётэатр у XXI стагоддзі”

У беларускім грамадстве радые, сцвярджаюць сацыёлагі, нават у эпоху інтэрнэта паранейшаму застаецца запатрабаваным. Яго слухаюць не толькі вадзіцелі, але й майстры будаўнікі, рамеснікі, а таксама шматлікія дамашнія гаспадыні, пенсіянеры, школьнікі. Асабліва ў глыбінцы.

З арыентацыяй на тое, што радыеперадачы застаюцца важным складнікам у айчынным інфармацыйнай, культурнай прасторы і ладзіўся конкурс на лепшую сучасную п’есу “Беларускі радыётэатр у XXI стагоддзі”. Праводзілі яго супольна канал “Культура” Беларускага радые і Цэнтр беларускай драматургіі. Калі ж былі падведзены вынікі, то стала вядома: перамогу ў творчым спаборніцтве атрымаў пісьменнік і сцэнарыст Ягор Коней. Мяркуюцца, што ў хуткім часе ў эфіры з’явіцца і новы радыеспектакль, у якім ролі будуць граць акцёры мінскіх тэатраў.

Аднак чым пакарыў журы — а гэта былі спецыялісты радыевяшчання, тэатральныя дзеячы, вядомыя драматургі — Ягор Коней? Ён прадставіў на конкурс п’есу “Танец з рапірай”. Гэта гісторыя пра дзяўчыну, якая мае высокую мару: узысці на спартыўны Алімп. Нагадаем, у 2019-м Беларусь будзе прымаць другія Еўрапейскія гульні, і таму такая тэма — вельмі актуальная. Ужо да канца года па п’есе Ягора Конева будзе пастаўлены радыеспектакль: ён выйдзе ў эфір канала “Культура” і папоўніць фонды Беларускага радые.

Алесь Мурочак

ЛІТАРАТУРНЫЯ ДЫЯЛОГІ

Ад Францыска Скарыны да Анатоля Сыса

У Нацыянальнай бібліятэцы Чачэнскай Рэспублікі імя Абузара Айдамірава прайшла прэзентацыя кнігі “Старонкі беларускай паэзіі”, дзе разам сабраны пераклады, якія ажыццявіў Адам Ахматукаеў

У сучаснай гісторыі беларуска-чачэнскіх літаратурных адносін з’яўляюцца новыя адрасы. Напрыклад, рэдакцыя часопіса “Нана” (“Маці”), дзе працуе паэтэса і перакладчыца Лула Куна. Не адзін год выданне прадстаўляе чытачам беларускую літаратуру на чачэнскай мове. Там з зайдроснай перыядычнасцю з’яўляюцца беларускія імяны: Максім Багдановіч, Рыгор Барадулін, Алесь Бадак...

Зімовы сад рэспубліканскай бібліятэкі — сакральнае месца для літаратуры, мастацтваў Чачні. Туды прыходзяць паэты, там ладзяцца сустрэчы, прэзентацыі, імпрэзы. Гэтым разам у прастору культуры нага пабрацімства, духоўнай аднасці сабраліся літаратары, якім цікавы мастацкі свет Беларусі. Нагода — прэзентацыя ўжо вядомай і ў Мінску кнігі перакладаў Адама Ахматукаева “Старонкі беларускай паэзіі”. У зборніку пад адной вокладкай пададзены творы Францыска

Скарыны, Якуба Коласа, Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Максіма Танка, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Міколы Купрэева, Анатоля Сыса ды іншых майстроў прыгожага пісьменства.

Вядомы чачэнскі паэт Руслан Юсупаў казаў, выступаючы: “Я ўважліва прачытаў перакладны зборнік. Лічу, беларусам пашчасціла. Як мне падаецца, нашага Адама Ахматукаева можна смела залічваць у літаратурныя амбасадары Беларусі ў Чачэнскай Рэспубліцы. І ў тым яму, несумненна, дапамагаюць паездкі на Беларусь, сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі. Ведаю, з кожнай з такіх паездак Адам прыязджае акрылены, з новым багажом ведаў пра беларускую літаратуру”.

“Яшчэ ў 1982-м наш вялікі паэт Алвадзі Шайхіяў надрукаваў у другім нумары альманаха “Орга” верш “А хто там ідзе?” Песняра Беларусі Янкі Купалы, — казаў на прэзентацыі ў Грозным паэт і перакладчык Адам Ахматукаеў. — Ведаю, што гэты твор надрукаваны і ў Беларусі на чачэнскай мове. І мне падавалася, што я ніколі не адважуся пайсці па шляху засваення, прачытання багатай на вобразы і сімвалы нацыянальнай паэзіі.

Адам Ахматукаеў у Мінску

Алвадзі Шайхіяў досыць высока падняў перакладчыцкую планку, пераўвасобіўшы верш неўміручага Янкі Купалы. Але вось у 2016-м я бабываў у Мінску, пазнаёміўся з многімі беларускімі паэтамі. Так пачаўся мой шлях уваходжання ў багаты мастацкі свет. Тады, у 2016-м, я і пераклаў першы беларускі верш. З таго часу і друкуюцца мае пераклады ў часопісах і газетах Чачні. З таго часу я шукаю і новыя тэксты беларускай паэзіі, і рады развіццю новых стасункаў з паэтамі Белару-

сі. Шмат з кім літуюся, перазвонваюся, а надараецца ў чарговы раз наведаць Беларусь — радуся сустрачам з ужо добра знаёмымі беларускімі літаратарамі.

Гаворка ў Зімовым садзе ішла і пра новыя праекты. Многія хацелі б мець творчыя поязі з Беларуссю, беларускай літаратурай. На літаратурную імпрэзу прыйшлі члены Саюза пісьменнікаў Чачэнскай Рэспублікі — вядомыя паэты Руслан Юсупаў і Лечы Ясаеў, маладыя творцы Фаіза Халімава, Тумані Вісітаева, Альбіка Сулейманова, Аза Масаева, Бувайсар Джамбекаў, галоўны рэдактар часопіса “Точ” Пецімац Пецірава. Яны чыталі свае вершы, гаварылі пра зацікаўленасць беларускай літаратурай.

Варта нагадаць, што апошнім часам і ў Беларусі з’явіліся публікацыі твораў чачэнскіх пісьменнікаў. Па-беларуску загучалі вершы Алвадзі Шайхіява, Лулы Куні, Сайд-Магамеда Гелагаева, Асі Умаравай, Фаізы Халімавай, Адама Ахматукаева, Пецімац Пеціравай ды іншых. Творы літаратараў Чачні друкуюцца ў штотыднёвіку “Літаратура і мастацтва”, часопісах “Польмя”, “Маладосць”.

Сяргей Шычко

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале zviazda.by

Падпіска на газету “Голас Радзімы” будзе адкрыта ў Беларусі на 2019 год

© “Голас Радзімы”, 2018

Заснавальнік:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, вул.
Б. Хмяльніцкага, 10-а. Пакой 907.
E-mail: golos_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-287-19-19

Рэдакцыйнае пасведчанне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Дырэктар – галоўны рэдактар
Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 28.09.2018 г.
Наклад – 352 экз.
Заказ –
Выходзіць 2 разы на месяц

Месца друкавання:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
“БудМедыаПраект”. ЛП №02330/71 ад 23.01.2014.
Вул. Веры Харужай, 13/61. 220123 Мінск,
Рэспубліка Беларусь

Рукпісы прымаюцца толькі ў электронным выглядзе, не вяртаюцца і не рэцэнзуюцца. Пазіцыя рэдакцыі ды аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць